

Byla C-641/19

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2019 m. rugpjūčio 30 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Amtsgericht Hamburg (Vokietija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. rugpjūčio 23 d.

Ieškovė:

EU

Atsakovė:

PE Digital GmbH

Pagrindinės bylos dalykas

Sutartis dėl internetinio tarpininkavimo surandant partnerį – Direktyva 2011/83 – 14 straipsnio 3 dalis ir 2 straipsnio 11 punktą – Vartotojo pareigos sutarties atsisakymo atveju – Iš kelių, nevienodai greitai suteiktų dalių susidedanti bendra paslauga – Suma, proporcinga tam, kas buvo suteikta iki to momento, kai vartotojas informavo prekiautoją apie tai, kad naudojasi teise atsisakyti sutarties, palyginti su visu tuo, kas numatyta suteikti pagal sutartį – Apskaičiavimas – Paslaugos dalis, teikiama pastoviai, bet sutarties vykdymo pradžioje vartotojui turinti didesnę ar mažesnę vertę – Direktyva 2019/770 – 2 straipsnio 1 punktą – Rinkmenos, kaip bendros paslaugos dalis suteikiamos teikiant iš esmės „skaitmeninę paslaugą“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2019/770 2 straipsnio 2 punktą – Pernelyg didelės visos kainos sąvoka, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2011/83 14 straipsnio 3 dalies trečią sakinį

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aiškinimas, SESV 267 straipsnio pirmos pastraipos b punktas ir trečia pastraipa

Prejudiciniai klausimai

1. Ar 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2011/83 14 straipsnio 3 dalį, atsižvelgiant į Direktyvos 2011/83 50 konstatuojamąją dalį, reikia aiškinti taip, kad tuo atveju, kai buvo sudaryta sutartis, pagal kurią teikiama ne viena paslauga, o iš kelių dalių susidedanti bendra paslauga, vartotojo mokėtina „suma, proporcinga tam, kas buvo suteikta iki to momento, kai vartotojas informavo prekyautoją apie tai, kad naudojasi teise atsisakyti sutarties, palyginti su visu tuo, kas numatyta suteikti pagal sutartį“, turi būti apskaičiuojama tik *pro rata temporis*, kai už bendrą paslaugą vartotojas moka *pro rata temporis*, tačiau paslaugos dalys suteikiamos nevienodai greitai?
2. Ar Direktyvos 2011/83 14 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad vartotojo mokėtina „suma, proporcinga tam, kas buvo suteikta iki to momento, kai vartotojas informavo prekyautoją apie tai, kad naudojasi teise atsisakyti sutarties, palyginti su visu tuo, kas numatyta suteikti pagal sutartį“, turi būti apskaičiuojama tik *pro rata temporis* taip pat tada, kai paslauga (paslaugos dalis) teikiama pastoviai, tačiau sutarties vykdymo pradžioje vartotojui turi didesnę ar mažesnę vertę?
3. Ar Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 11 punktą ir 2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/770 2 straipsnio 1 punktą reikia aiškinti taip, kad „skaitmeninis turinys“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 11 punktą ir Direktyvos 2019/770 2 straipsnio 1 punktą, gali būti ir tokios rinkmenos, kurios kaip bendros paslaugos dalis suteikiamos teikiant iš esmės „skaitmeninę paslaugą“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2019/770 2 straipsnio 2 punktą, ir todėl prekyautojas galėtų panaikinti Direktyvos 2011/83 16 straipsnio m punkte numatytą teisę atsisakyti sutarties paslaugos dalies atžvilgiu, tačiau vartotojas, jei prekyautojui tai nepavyktų, galėtų atsisakyti visos sutarties ir dėl Direktyvos 2011/83 14 straipsnio 4 dalies b punkto ii papunkčio neprivalėtų mokėti kompensacijos už šią paslaugos dalį?
4. Ar Direktyvos 2011/83 14 straipsnio 3 dalį, atsižvelgiant į Direktyvos 2011/83 50 konstatuojamąją dalį, reikia aiškinti taip, kad sutartyje įrašyta visa sutarta paslaugos kaina yra „pernelyg didelė“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/83 14 straipsnio 3 dalies trečią sakinį, jei ji yra gerokai didesnė nei visa kaina, kurią tas pats prekyautojas už identišką paslaugą, identišką sutarties trukmę ir identiškomis bendrosiomis sąlygomis sutarė su kitu vartotoju?

Nurodomi Sąjungos teisės aktai

2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L 304, 2011, p. 64), visų pirma 2 straipsnis, 9 straipsnio 1 dalis, 14 straipsnio 3 dalis ir 4 dalies b punkto ii papunktis bei 16 straipsnio m punktas

2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/770 dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo sutarčių aspektų (OL L 136, 2019, p. 1), visų pirma 2 straipsnio 1 ir 2 punktai.

Nurodomi nacionalinės teisės aktai

2005 m. gruodžio 5 d. paskelbtos redakcijos *Zivilprozessordnung* (Civilinio proceso kodeksas, *BGBI.* I p. 3202; 2006 I p. 431; 2007 I p. 1781), paskutinį kartą iš dalies pakeistas 2019 m. birželio 21 d. įstatymo 5 straipsnio 26 dalimi (*BGBI.* I p. 846), visų pirma 287 straipsnis ir 511 straipsnio 1 dalis

2002 m. sausio 2 d. paskelbtos redakcijos *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas, *BGBI.* I p. 42, 2909; 2003 I p. 738), paskutinį kartą iš dalies pakeistas 2019 m. sausio 31 d. įstatymo 7 straipsniu (*BGBI.* I p. 54), visų pirma 158 straipsnio 1 dalis, 312f straipsnio 3 dalis, 312g straipsnio 1 dalis, 355 straipsnio 1 dalis, 356 straipsnio 5 dalis bei 357 straipsnio 1, 8 ir 9 dalys

1994 m. rugsėjo 21 d. paskelbtos redakcijos *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche* (Civilinio kodekso įvadinis įstatymas, *BGBI.* I p. 2494; 1997 I p. 1061), paskutinį kartą iš dalies pakeistas 2018 m. gruodžio 18 d. įstatymo 2 straipsniu (*BGBI.* I p. 2648), visų pirma 246a straipsnio 1 skirsnio 2 dalies pirmo sakinio 1 ir 3 punktai

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Ginčas tarp šalių vyksta dėl to, ar atsakovė turi teisę reikalauti kompensacijos po to, kai ieškovė atsisakė sutarties dėl internetinio tarpininkavimo surandant partnerį, bei dėl to, kokio dydžio atlygio ji gali reikalauti.
- 2 Adresu „www.parship.de“ atsakovė valdo tarptautinę pažinčių svetainę „Parship“. Savo naudotojams ji siūlo dvi narystės formas: nemokamą bazinę narystę su labai ribotomis bendravimo su kitais naudotojais galimybėmis bei mokamą „Premium“ narystę 6, 12 arba 24 mėnesiams. „Premium“ narystę turintys naudotojai jos galiojimo metu svetainėje gali užmegzti ryšį su bet kuriuo kitu „Premium“ narystės turėtoju (visoje Vokietijoje jų yra per 186 000) bei keistis su juo žinutėmis ir vaizdais.

- 3 Be to, „Premium“ narystė apima vadinamąją kontaktų garantiją, kuri reiškia, kad naudotojui užtikrinama, jog jis užmėgs tam tikrą skaičių kontaktų su kitais naudotojais, pavyzdžiui, septynis kontaktus per 12 mėnesių. Kontaktų laikomas bet koks atitinkamo naudotojo perskaitytas teksto formos atsakymas į jo nusiųstą žinutę bei naudotojo gauta žinutė, po kurios jis su kitu naudotoju apsikeitė ir perskaitė dar mažiausiai dvi teksto formos žinutes.
- 4 Pirmąją sutarties galiojimo savaitę vidutiniškai išsiunčiamos ir gaunamos 31,3 žinutės, antrąją savaitę – 8,9 žinutės, trečiąją – 6,1 žinutės, ketvirtąją– 5,1 žinutės, o nuo penktosios savaitės – mažiau nei penkios žinutės.
- 5 Kiekvienas narystę pasirinkęs vartotojas iš karto po registracijos gauna automatiškai generuojamą siūlomų partnerių iš tos pačios federalinės žemės sąrašą, kuris sudaromas remiantis vartotojo atliktu maždaug trisdešimties minučių asmenybės testu, per kurį nustatomos partnerystei svarbios savybės, įpročiai ir interesai. Pasirinkus 12 mėnesių „Premium“ narystę, šis sąrašas sudaro kone pusę visų sutarties galiojimo metu pasiūlytų partnerių. Asmenybės testo algoritmas buvo sukurtas vadovaujant profesionaliam psichologui. „Premium“ nariai kompiuterio sugeneruotą testo rezultatą gauna 50 puslapių „Asmenybės aprašymo“ forma, baziniai nariai gali ją įsigyti už atlygį kaip paslaugos dalį. Nuo 2018 m. lapkričio 4 d. ieškovė su atsakove sudarė sutartį dėl „Premium“ narystės 12 mėnesių už 523,95 EUR bendrą kainą. Ši kaina daugiau nei du kartus viršijo kainas, kurias atsakovė tais pačiais metais už tą pačią sutarties trukmę apskaičiavo kai kuriems kitiems savo naudotojams. Atsakovė, laikydamasi *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche* (Civilinio kodekso įvadinis įstatymas, toliau – EGBGB) 246a straipsnio 1 skirsnio 2 dalies pirmo sakinio 1 ir 3 punktų reikalavimų, informavo ieškovę apie jos teisę atsisakyti sutarties, o ieškovė atsakovei patvirtino, kad pastaroji gali pradėti teikti paslaugą dar prieš pasibaigiant sutarties atsisakymo laikotarpiui. Po to, kai 2018 m. lapkričio 8 d. ieškovė atsisakė sutarties, atsakovė pateikė jai iš viso 392,96 EUR dydžio sąskaitą už suteiktas paslaugas („vertės kompensacija“) ir pasiliko šią iš ieškovės sąskaitos nuskaitytą sumą.
- 6 Savo ieškinyje ieškovė reikalauja grąžinti jai visus sumokėtus pinigus.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 7 Ieškovė mano, kad reikalauti *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas, toliau – BGB) 357 straipsnio 8 dalyje numatytos vertės kompensacijos atsakovė geriausiu atveju gali taikant *pro rata temporis* skaičiavimą.
- 8 Atsakovė mano, kad BGB 357 straipsnio 8 dalyje numatytą vertės kompensaciją galima skaičiuoti nebūtinai *pro rata temporis*. Atsakovės teigimu, viena vertus, jos pažadėtą paslaugą sudaro skirtingos dalys, kurias ji teikia nevienodai greitai: neribotas bendravimas, galimybė matyti paskelbtas nuotraukas, išskirtinis interesų filtras, partnerių asmenybės analizė, kontaktų garantija, tam tikra teritorija apribota paieška, išsamus interesų sąrašas, kliento profilio nuotraukų skenavimo

funkcija, profilio patikra ir nuolat atnaujinami partnerių pasiūlymai. Dauguma esminių sutartos paslaugos dalių, visų pirma asmenybės aprašymas, siūlomų partnerių suradimas (jų sąrašo pateikimas) ir dienos, kada galima naudotis visomis svetainės galimybėmis, suteikiamos sutarties vykdymo pradžioje. Todėl bent jau asmenybės aprašymą ir juo remiantis teikiamus partnerių pasiūlymus reikėtų laikyti vienkartinę paslauga, suteikiama sutarties vykdymo pradžioje. Kita vertus, apskaičiuojant vertės kompensaciją, anksčiausiam narystės etapui turėtų tekti daug didesnė vertė, nes klientas, vos tik tapęs „Premium“ nariu, gali megzti ryšius su visais esamais nariais.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 9 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad į visus keturis prejudicinius klausimus reikia atsakyti neigiamai.

Pirmasis klausimas

- 10 Savo 2014 m. birželį paskelbtų gairių dėl Direktyvos 2011/83 6.5.1 skirsnyje Europos Komisija yra paaiškinusi, kad tuo atveju, kai prekiautojas, teikdamas paslaugas vartotojui, patiria vienkartinių išlaidų, be kurių paslauga negalėtų būti suteikta, prekiautojas turi teisę įtraukti šias išlaidas į kompensaciją už suteiktas paslaugas. Gaires galima pasitelkti aiškinant Direktyvą 2011/83 (taigi ir netiesiogiai aiškinant BGB 357 straipsnio 8 dalies pirmą, antrą ir penktą sakinius). Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad visada, kai bendrą paslaugą sudaro skirtingos dalys, kurios pagal susitarimą suteikiamos nevienodai greitai, apskaičiuojant kompensaciją už suteiktas paslaugas reikia atsižvelgti į atitinkamos paslaugos dalies suteikimo terminą.

Antrasis klausimas

- 11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, gali būti, kad, apskaičiuojant „sumą, proporcingą tam, kas buvo suteikta iki to momento, kai vartotojas informavo prekiautoją apie tai, kad naudojasi teise atsisakyti sutarties, palyginti su visu tuo, kas numatyta suteikti pagal sutartį“, neatsižvelgiant į Direktyvos 2011/83 14 straipsnio 3 dalies tekstą negalima remtis (tik) prekiautojo suteikta paslauga, o reikia remtis ir paslaugos verte, kurią gavo vartotojas (tokios pat teisinės nuomonės laikosi ir Vokietijos teisės aktų leidėjas BGB 357 straipsnio 8 dalyje bei *Hanseatisches Oberlandesgericht* (Apeliacinis apygardos teismas) (2017 m. kovo 2 d. sprendimas byloje 3 U 122/14), kitokios teisinės nuomonės – Austrijos *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas) (2018 m. spalio 23 d. sprendimas byloje 4Ob179/18d)). Atsižvelgdamas į Direktyvos 2011/83 prasmę ir tikslą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad suma, kurią turi sumokėti sutarties atsisakęs vartotojas, turi būti vertę kompensuojanti suma ir todėl yra svarbu, ar ir kiek vartotojas jau gavo naudos iš prekiautojo pagal sutartį teiktinos paslaugos. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas suvokia, kad Europos teisės aktų leidėjas Direktyvos 2011/83

14 straipsnio 3 dalyje nenaudoja „vertės kompensacijos“ sąvokos ir kad dėl Direktyvos 2011/83 bei BGB sąvokų neatitikimo gali atsirasti vertinimo prieštaravimų. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas preliminariai mano, kad Direktyvos 2011/83 14 straipsnio 3 dalį, atsižvelgiant į direktyvos prasmę ir tikslą, reikia aiškinti taip, kad „vertės kompensacijos“ sąvoka yra numanoma ir kad ši dalis turėtų būti skaitoma taip, tarsi joje būtų suformuluota: „<...> sumą, proporcingą tam, kas buvo suteikta <...> ir iš ko vartotojas gavo naudos“.

- 12 Remiantis pareiga atsižvelgti į nevienodai greitai suteiktas paslaugos dalis (žr. 10 punktą) ir vartotojo mokėtinos kompensacijos apibūdinimu kaip „vertės kompensacija“ (žr. 11 punktą), ko gero, yra manytina, kad Direktyvos 2011/83 14 straipsnio 3 dalyje bei ją perkeliant į nacionalinę teisę priimtoje BGB 357 straipsnio 8 dalyje nereikalaujama nagrinėjamu atveju kompensaciją už suteiktas paslaugas skaičiuoti tik *pro rata temporis*. Veikiau ją apskaičiuojant pirmiausia reikėtų atskirti pavienes bendros paslaugos dalis. Antra, atsižvelgiant į atskirų paslaugos dalių vertę (vidutiniam) vartotojui ir sutarties tikslą reikėtų nustatyti jų kainą; tą darant reikėtų remtis vidutinio vartotojo vertės suvokimu, kuris atsispindi statistiniame naudotojų elgesyje. Trečia, reikėtų apskaičiuoti, kokios kompensacijos vertės dalys tenka atskiroms paslaugos dalims – viena vertus, atsižvelgiant į jau suteiktų paslaugos dalių apimtį, kita vertus, į tai, kiek naudos iš jų (vidutinis) vartotojas jau gavo. Ketvirta, sudėjus tokiu būdu apskaičiuotas sumas būtų gauta bendra vertės kompensacija.
- 13 Taikant šį metodą, nagrinėjamu atveju gaunama 50,77 EUR dydžio bendra vertės kompensacija.
- 14 Apskaičiuodamas bendrą vertės kompensaciją pirmiau minėtu metodu, teismas rėmėsi tuo, kad paslaugos dalies objektyvi vertė vidutiniam vartotojui laikytina tuo didesne, kuo daugiau atitinkama paslaugos dalis padeda susipažinti su tinkamu partnerių santykių užmezgimo tikslais. Atitinkamai teismas, vadovaudamasis *Zivilprozessordnung* (Civilinio proceso kodeksas, toliau – ZPO) 287 straipsniu, taip įvertino paslaugos dalių kainas (proporcingai visai kainai):
– Asmenybės aprašymas:	3 %
– Prieiga prie duomenų bazės:	70 %
– Siūlomi partneriai:	20 %
– Identifikavimas kaip (naujo) naudotojo:	5 %
– Kontaktų garantija:	2 %
- 15 Be to, teismas manė, kad iki to momento, kai ieškovė atsisakė sutarties, jau buvo suteiktos toliau nurodytos apimties paslaugos dalys:
– Asmenybės aprašymas:	100/100

- Prieiga prie duomenų bazės: 4/365
- Siūlomi partneriai: 50/100
- Identifikavimas kaip (naujo) naudotojo: 4/365
- Kontaktų garantija: 4/365

- 16 Tačiau teismas manė, kad paslaugos dalių „Prieiga prie duomenų bazės“ ir „Siūlomi partneriai“ vertė pasireiškė ne tęstiniu laikotarpiu, o buvo ypač didelė pirmosiomis dienomis. Prie tokios išvados jis priėjo remdamasis vidutinio naudotojo elgesiu, ir apskaičiuodamas šių paslaugos dalių vertę, iš kurios ieškovė gavo naudos, pasitelkė atitinkamą statistiką.
- 17 Tačiau, turint galvoje tokio metodo sudėtingumą ir Direktyva 2011/83 siekiamą skaidrumą vartotojo atžvilgiu bei atvirą Direktyvos 2011/83 14 straipsnio 3 dalies formuluotę, atrodo taip pat įmanoma, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas į pirmus du klausimus galėtų atsakyti teigiamai, nepalaikydamas Vokietijos teisės aktų leidėjo pozicijos, kad Direktyvos 2011/83 14 straipsnio 3 dalyje numatyta vartotojo mokėtina kompensacija už suteiktas paslaugas yra „vertės kompensacija“. Gali būti, kad sutartyje numatytą paslaugą draudžiama dalinti į atskirą kainą turinčias dalis ir kad yra privaloma suvokti paslaugą kaip vieną vienetą su viena kaina, teikiamą linijiniu būdu visą sutarties galiojimo laikotarpį nepaisant to, kad atskiros paslaugos dalys suteikiamos skirtingu laiku, o jų vertė pasireiškia nevienodai greitai.
- 18 Atitinkamai „sumą, proporcingą tam, kas buvo suteikta iki to momento, kai vartotojas informavo prekyautoją apie tai, kad naudojasi teise atsisakyti sutarties, palyginti su visu tuo, kas numatyta suteikti pagal sutartį“, reikėtų skaičiuoti tik *pro rata temporis*, t. y. įkainoti taip: 4/365 bendros kainos = 5,74 EUR.

Trečiasis klausimas

- 19 Tiesa, asmenybės aprašymo pateikimas sutarties vykdymo pradžioje galėtų būti laikomas atskira paslaugos dalimi, kurią sudaro skaitmeninio turinio ne fizinėje laikmenoje pateikimas; tai reikštų, kad teisinės pasekmės gali reikėti nustatyti pagal Direktyvos 2011/83 16 straipsnio m punktą ir 14 straipsnio 4 dalies b punkto ii papunktį bei pagal BGB 357 straipsnio 9 dalį. Atsižvelgdamas į tokio požiūrio nulemtą vartotojams nepalankų (dalinį) teisės atsisakyti sutarties netaikymą bei į 2019 m. balandžio 17 d. pozicijos dėl direktyvos, kuria iš dalies keičiama, be kita ko, ir Direktyva 2011/83, projekto 30 konstatuojamąją dalį („Kilus abejonių dėl to, ar sutartis yra paslaugų sutartis ar fizinėje laikmenoje neįrašyto skaitmeninio turinio teikimo sutartis, turėtų būti taikoma paslaugoms numatyta teisė atsisakyti sutarties“) prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nelaiko tokio aiškinimo tikėtinu, tačiau prašo išaiškinti šį klausimą.

Ketvirtasis klausimas

- 20 Nagrinėdamas labai skirtingas kainas, kurias atsakovė taiko įvairiems naudotojams, sudarantiems sutartis tokiam pat terminui, teismas kol kas mano, kad bendra kaina, dvigubai viršijanti kitiems naudotojams taikytą kainą, nors jiems prekiautojas žada tokią pat, t. y. tapačios vertės, paslaugą (nors gali būti, kad jos objektyvi vertė mažesnė nei bet kuri bendra kaina), negali būti laikoma „neproporcingai aukšta“ tol, kol ji nesiekia rinkos kainos ar tik nedaug ją viršija. Direktyvos 2011/83 14 straipsnio 3 dalyje, siejamoje su 50 konstatuojamąja dalimi, bendra kaina susiejama su rinkos kaina, o ne su kitomis to paties prekiautojo bendromis kainomis ar objektyvia paslaugos verte. Be to, 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento pozicijos dėl direktyvos, kuria iš dalies keičiama, be kita ko, ir Direktyva 2011/83, projekto 45 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad iš esmės yra leidžiama personalizuoti savo pasiūlymų kainą.